

У моєму вікні виріс великий камінний будинок, і щоранку, коли прокидаюсь, я бачу ребристий гребінь його покрівлі й закурені очі вікон. Сонце хтозна-як високо понад дахами, і до мене просочується тільки запах диму й долітають схожі на гавкання звуки, коли хлопають ворота чи двері.

Кидаю погляд на стіни: вони також камінні, і від них віє холодом навіть у літні дні.

І питаю себе: де я? І здається мені, що я споконвік на чужині; колись я покинув свою батьківщину і не маю вже змоги вернутись до неї.

Свою батьківщину? Але тоді що таке – моя батьківщина? Мрії мене обіймають руками, і бачу тоді я мою батьківщину. Зринає запах черемухи, і я знов іду зеленою долиною і слухаю, як на краєчку пшеничної ниви дерчить деркач. І відкривається простір великий і безмежний, і я там, де колишуться вітри, і білі хмари сплять пополудні, і дерева гудуть повні бджіл, і липи цвітуть по зарослих берегах рік.

І хлопець-наймит у сірому одязі йде краєм поля, і я вітаю його... це я.

Так, хто міг би закувати в залізо та камінь квіти, які тисячами цвітуть серед мітлиці й зеленого листя? І кожного ранку чудесні. Квіти! Вони солодко чадять довкруг

мене, і я згадую, як разом були ми колись – я і вони. Де я йшов, вони стелились під ноги, і коли я засинав по обіді, вони вклонялись, і пахли, і нахилялись до мене, вітаючись...

Тепер мені варто було б запитати в цих каменів: де мої квіти? І камені мовили б: повідцвітали. І знову я був би нещасним, як тривало довгі роки, і я ступав би по каменях, і вони згинали б свої спини кістляві, суворо передражнювали б мої кроки, немов насміхаючись наді мною.

Ні, камені хай залишаються. Тепла кров, пробудившись, знов струменить в моїх жилах, бо я людина, не камінь. І квіти червоні вирости наді мною.

Вдивляюсь у них і згадую, як було тоді, коли я ще хлопцем наймитував і не знав, що камінь – володар людини. Просинається давнє літо, мов коричнева від засмаги сільська дівчина, і торкає рукою мене, й усміхається.

І стає мені так, як у ті часи, коли влітку я спав у коморі і, пробуджуючись із глибокого солодкого сну, чув:

«Янисе, вставай, пора! Янисе, вставай!»

Я розплющую очі. Повіки важкі й повні солодкої втоми, і так мені, наче маю вивільнитися з рук милої. Я відхиляю двері, і прохолода туману та світло вранішньої зорі течуть на мене, і я встаю...

Моє літо хлопця-наймита, коли був я щасливий, – то моя наречена хлопця-наймита!

Спогади носяться, мов ластівки довкруг мене і в вишині, займається біле сонце. І долини заповнені квітами, і вони мені кланяються, і знову я йду і ступаю по них, світлий, спокійний, красивий, і вони кланяються, і пахнуть, і почуваються щасливими, якщо я розтопчу якусь, і кажуть: вітаємо тебе, вітаємо тебе!

І тоді я згадую, що моя кімната у великому холодному камінному будинку гола, і думаю: я сплету вінок і повішаю на стіну, вас, улюблені квіти.

І вони кланяються, і роса осипається на мої ноги – прохолодна і чиста, як давні мої дороги, коли ще був я щасливий.

Так, один-єдиний вінок для моєї голої кімнати.

II

Я сиджу на порозі комори й дивлюсь собі на ноги – личаки взуті з новими мотузками, онучі ще білі й чисті.

Двері комори відчинені, всередині тихо. Там мое ліжко, мій одяг, пляшечка чорнила й трошки паперу: не знаю, для чого все це вожу з собою ще зі шкільної пори. І більш там немає нічого.

Поріг поцюканий ударами сокири, на ньому щось рубали, позалишались тільки заглибини. Він рухається й стукає, коли відхиляюсь назад, і я навмисне постукую ним. Погойдуюсь і відчуваю, що наче сп'янів од нових вражень.

Я тільки сьогодні приїхав, а завтра – до роботи.

Сонце сідає жовто-яскраве і вже тоне за вільхами біля ріки. За двором бачу яблуневий сад, де на всіх гілках повно набубнявілих бруньок. А на самісінькому краю саду, де прогін і проїжджа дорога, стоять дві великі черемухи, білі й важкі. Пам'ятаю, що в'їзна дорога проходила якраз посередині між ними, і так мені дивно було, що проїзд ішов крізь них, і на дорогу вже насипалось багато білого цвіту, а на гілках і верхівках ще розпускались нові бруньки.

Вечір був прохолодний, і я думав, що черемухи цвістимуть ще довго. І мені весь час хотілось нарвати багато білого кипучого цвіту, повні руки, і вдихати